

НАЦИОНАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ СРБИЈЕ

11000 Београд, ул. Димитрија Туцовића 23, тел/факс: 011/ 2455-184

E-mail: savezmd@bvcom.net

Текући рачун: 255-000000002258-85, мат. бр.: 17697285, ПИБ: 105167562

Предлог НООИС за измене и допуне Правилника о стандардима приступачности:

1. У члану 1 речи „особа са отежаним кретањем“ се бришу и замењују речима „особа смањене покретљивости“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Правилник у члану 1 говори о особама са отежаним кретањем а у члану 3 даје дефиницију особа смањене покретљивости. И у наредним члановима користи се израз „особе смањене покретљивости“. Неопходно је једнообразно користити термине у целом Правилнику како би се избегле нејасноће. Зато би требало извршити предложену измену текста у члану 1.

2. У члану 1 после става 1 додаје се нови став 2, који гласи „Технички стандарди приступачности из овог Правилника примењују се како на пројектовање нових објеката и планирање нових простора, тако и на реконструкцију постојећих објеката и простора.“

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Правилник о условима за пројектовање и планирање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица из 1997. године изричито је предвиђао да се стандарди које прописује примењују како на нове објекте тако и на реконструкцију постојећих објеката, кад год је то технички изводљиво. Пошто Конвенција о правима особа са инвалидитетом, коју је Србија ратификовала 29. маја 2009. године, чланом 9 (приступачност) прописује обавезу отклањања постојећих баријера у грађеном окружењу, неопходно је овим Правилником изричито предвидети примену прописаних техничких стандарда приступачности приликом реконструкције постојећих објеката, како би се уклониле баријере, у складу са међународно преузетим обавезама Србије.

3. У члану 1 додаје се нови став 3, који гласи „Правилник се заснива на начелима универзалног дизајна.“

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Одељком (ф) члана 4 Конвенције о правима особа са инвалидитетом (члан о општим обавезама) прописана је дужност држава страна уговорница да предузму односно подстичу истраживање и развој универзално дизајнираних предмета, услуга, опреме и уређаја. Република Србија ратификовала је Конвенцију 29. маја 2009. и дужна је да у све прописе који се тичу изградње и планирања између осталог унесе начела универзалног дизајна.

4. Дефиниција особе са инвалидитетом из одељка 1 члана 3 Правилника се брише и замењује се следећом дефиницијом: „Особа са инвалидитетом је особа са телесним, сензорним или интелектуалним оштећењем која услед баријера које постоје у физичком окружењу не може да се несметано креће и користи јавне, пешачке и саобраћајне површине, стамбене, објекте за јавне намене и друге објекте, јавни превоз и услуге намењене јавности“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Дефиниција особе са инвалидитетом из одељка 1 члана 3 Правилника темељи се на медицинском моделу инвалидности и као таква супротна је дефиницијама особа са инвалидитетом прописаним Конвенцијом о правима особа са инвалидитетом и Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Конвенција Уједињених нација и анти- дискриминацијских закон инвалидност посматрају као интеракцију између особа са различитим врстама оштећења и баријера са којима се оне суочавају у друштву, које их спречавају да равноправно остварују своја права.

5. Дефиниција особе смањене покретљивости из одељка 2 члана 3 Правилника се брише и замењује се следећом дефиницијом: „Особе смањене покретљивости јесу особе са инвалидитетом, старе особе, труднице и друге особе чија могућност несметаног кретања је трајно или привремено смањена услед баријера са којима се оне сусрећу у окружењу“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Дефиниција особе смањене покретљивости из одељка 2 члана 3 Правилника не узима у обзир чињницу да узрок смањене покретљивости није неки недостатак особе већ покретљивост ограничава постојање различитих баријера у окружењу. Због тога је неопходно ову дефиницију особа смањене покретљивости заменити дефиницијом која ће у обзир узети како личне тако и околине факторе.

6. У одељку 4 члана 3 Правилника пре речи „бели штап“ додају се речи „различити системи хоризонталне и вертикалне сигнализације“,

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Конвенција о правима особа са инвалидитетом обухвата све особе са свим врстама инвалидитета- телесним, сензорним, интелектуалним, менталним. Помагала за оријентацију у форми различитих система хоризонталне и вертикалне сигнализације омогућавају особама са различитим облицима сензорног и интелектуалног инвалидитета да се лакше оријентишу у простору па је неопходно макар на уопштен начин поменути ова помагала за оријентацију без којих се ове особе не могу безбедно кретати.

7. У одељку 8 члана 3 брише се везник „и“ пре речи „раскрсница“, замењује зарезом а после речи „раскрсница“ додају се речи „и друго“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Приликом прављења исцрпних листи постоји опасност да се неки важан појам изостави па би текст требало модификовати тако да листа не буде исцрпна, поготову што су са листе изостављени неки важни елементи опреме попут рукохвата, звона и других.

8. У одељку 15 члана 3 брише се дефиниција индуктивне петље и замењује следећом дефиницијом „Индукцијска петља или трансмисијски обруч је систем за побољшање звучног амбијента у одређеном простору (нпр. на шалтеру, у чекаоници, конференцијској сали и другде).“

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Индиктивна петља нема никакву директну везу са слушним апаратима, они се не укључују у њу. Петља је систем који омогућује равномерно распрострањавање звука у целом простору на коме се примењује.

9. У одељку 18 члана 3 реч „црта“ замењује се речју „стаза“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Реч је о тактилној стази а не црти одређене ширине по којој слепе особе ходају. Правилник мора бити прецизан и користити адекватне, општеприхваћене термине.

10. У глави 2 Правилника у наслову после речи „особе са инвалидитетом“ требало би додати речи „и особе смањене покретљивости“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Обавезни елементи приступачности из главе 2 Правилника користе не само особама са инвалидитетом већ и свим другим особама смањене покретљивости. Због тога би то требало апострофирати и у наслову главе Правилника.

11. У ставу 1 члана 6 требало би избрисати постојећи текст и заменити га следећим новим текстом „Прилаз до објекта предвиђа се на делу објекта чији је приземни део у нивоу пешачке површине или је издигнут до 5 цм у односу на пешачку површину“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Израз „терен“ недовољно је прецизан и може довести до забуне пошто се у ставу 2 члана 6 говори о пешачкој површини. Текст Правилника мора бити јасан и не сме остављати простора за било какве нејасноће. Због тога је потребно дефинисати и колико је ниво виши од пешачке површине.

12. У одељку 1 става 2 члана 6 речи „инвалидским колицима“ се бришу и замењују речима „кориснике инвалидских колица“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Висинска разлика се савладава рампом а не инвалидским колицима. Рампа служи за кретање пешацима и корисницима инвалидских колица. Текст Правилника мора бити прецизан и не сме остављати простора за било какве нејасноће.

13. У одељку 1 члана 7 Правилника после речи „изузетно“ додају се речи „ , у случају реконструкције постојећих објеката, када технички није изводљиво постављање рампе са нагибом од 5%, нагиб“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Водич за примену правила приступачности Програма за развој Уједињених нација из 2008. године даје преглед максималног нагиба рампи у националним стандардима различитих земаља и стандардима Уједињених нација и тај нагиб свуда износи 5 %, односно 1:20 (Водич за примену правила приступачности, стр.7). Водич изричито апострофира сваки нагиб од максимално 1: 10 као нагиб где се корисник колица не може кретати без помоћи другог лица (Водич за примену правила приступачности, стр.7). Уколико Република Србија својим прописом већ предвиђа стандард који доводи кориснике инвалидских колица у неравноправан положај и одступа од међународно усвојених норми у изузетним случајевима, онда је неопходно изричито прописати који су то изузетни услови. Коришћење нагиба од 1:10 дозвољено је искључиво приликом реконструкције старих објеката, када технички није могуће постављање рампе са нагибом од 5% и то само за кратка растојања.

14. У одељку 10 члана 7 Правилника број „60“ требало би бришати и заменити бројем „70“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Правилник у одељку 5 истог члана прописује висину рукохвата од 70 а не 60 цм. Текст Правилника мора бити прецизан и не сме остављати простора за било какве нејасноће. Неприхватљиво је да се у истом члану за исти елеменат приступачности дају различите цифре и стандарди!

15. У одељку 16 члана 7 Правилника речи „150 цм са 150 цм“ бришу се и замењују се речима „150 цм са 170 цм“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Предложени стандард од 150 цм са 150 цм није по ЈУС (СРПС) стандарду. Ако је рампа двокрака, за маневрисање инвалидским колицима потребан је заокрет од 180 степени, што изискује ширину од 150 цм са 170 цм.

16. У члану 8 Правилника речи „лица са посебним потребама“ се бришу и замењују речима „особе са инвалидитетом и смањеном покретљивошћу“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Овај Правилник уређује услове за несметано кретање особа са инвалидитетом и особа са смањеном покретљивошћу. Те особе немају било какве посебне потребе. Концепт посебних потреба утемељен је у медицинском моделу приступа инвалидности и дискриминаторски је, супротан је Конвенцији о правима особа са инвалидитетом и Закону о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Конвенција Уједињених нација и анти-дискриминацијских закон инвалидност посматрају као интеракцију између особа са различитим врстама оштећења и баријера са којима се оне суочавају у друштву, које их спречавају да равноправно остварују своја права.

17. У ставу 2 члана 13 Правилника после речи „инвалидитетом“ додају се речи „и смањеном покретљивошћу“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Овај Правилник уређује услове за несметано кретање особа са инвалидитетом и особа са смањеном покретљивошћу. Због тога је неопходно изричито навести и особе са смањеном покретљивошћу.

18. У одељку 2 става 2 члана 13 Правилника бришу се речи „а код објеката у којима је учестало кретање инвалидних лица 183 цм“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Овај Правилник уређује услове за несметано кретање особа са инвалидитетом и особа са смањеном покретљивошћу у свим објектима и заснива се на начелима универзалног дизајна. У друштву равноправних грађана сви објекти отворени за јавност отворени су и за особе са инвалидитетом а апострофирање „посебних“ објеката има дискриминаторски призив. Стандарди морају бити исти за све објекте.

19. У ставу 2 члана 14 Правилника речи „лица са посебним потребама“ се бришу и замењују речима „за особе са инвалидитетом“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Овај Правилник уређује услове за несметано кретање особа са инвалидитетом. Те особе немају било какве посебне потребе. Концепт посебних потреба утемељен је у

медицинском моделу приступа инвалидности и дискриминаторски је, супротан је Конвенцији о правима особа са инвалидитетом и Закону о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом.

20. У члану 17 број „80“ се брише и замењује бројем „90“. Друга реченица члана 17 брише се.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Овај Правилник уређује услове за несметано кретање особа са инвалидитетом и особа са смањеном покретљивошћу у свим објектима и заснива се на начелима универзалног дизајна. У друштву равноправних грађана сви објекти отворени за јавност отворени су и за особе са инвалидитетом. Стандарди морају бити исти за све објекте без обзира на пројектовану и тешко мерљиву фреквенцију коришћења неког објекта од стране јавности.

21. У ставу 1 члана 32 Правилника речи „ , а изузетно 8,3 % (1 : 12)“ бришу се.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Водич за примену правила приступачности Програма за развој Уједињених нација из 2008. године даје преглед максималног нагиба рампи у националним стандардима различитих земаља и стандардима Уједињених нација и тај нагиб свуда износи 5 %, односно 1:20 (Водич за примену правила приступачности, стр.7). Водич изричито апострофира сваки нагиб од максимално 1: 10 као нагиб где се корисник колица не може кретати без помоћи другог лица а нагиб који одступа од поменутих међународно прихваћених стандарда представља ризик и опасан је по корисника инвалидских колица (Водич за примену правила приступачности, стр.7). И сам Правилник чланом 7 предвиђа нагиб од 5%, односно 1: 20, као стандард нагиба рампе па је неприхватљиво прописивање могућег двоструко стрмијег нагиба за закошене ивичњаке. Нагиб од 10 % опасан је по корисника инвалидских колица и отвара могућност за несрећне случајеве, излаже грађане Србије са инвалидитетом и све друге учеснике у саобраћају непотребним ризицима који могу имати и фаталне последице, довести до тешких повреда. Одговорна држава једноставно не сме својим прописима стварати могућност за настајање ситуација ризика!

22. Став 5 члана 35 Правилника брише се.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Водич за примену правила приступачности Програма за развој Уједињених нација из 2008. године даје преглед максималног нагиба рампи у националним стандардима различитих земаља и стандардима Уједињених нација и тај нагиб свуда износи 5 %, односно 1:20 (Водич за примену правила приступачности, стр.7). Водич изричито апострофира сваки нагиб од максимално 1: 10 као нагиб где се корисник колица не може кретати без помоћи другог лица а нагиб који одступа од поменутих међународно прихваћених стандарда представља ризик и опасан је по корисника инвалидских колица (Водич за примену правила приступачности, стр.7). И сам Правилник чланом 7 предвиђа нагиб од 5%, односно 1: 20, као стандард нагиба рампе

па је неприхватљиво прописивање могућег двоструко стрмијег нагиба за закошене ивичњаке. Нагиб од 10 % опасан је по корисника инвалидских колица и отвара могућност за несрећне случајеве, излаже грађане Србије са инвалидитетом и све друге учеснике у саобраћају непотребним ризицима који могу имати и фаталне последице, довести до тешких повреда. Одговорна држава једноставно не сме својим прописима стварати могућност за настајање ситуација ризика!

23. У одељку 2 става 2 члана 36 Правилника речи „са посебним потребама“ се бришу и замењују речима „особа са инвалидитетом“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Не постоје возила са посебним потребама. У контексту паркирања може једино бити речи о возилима особа са инвалидитетом. А те особе немају било какве посебне потребе! Концепт посебних потреба утемељен је у медицинском моделу приступа инвалидности и дискриминаторски је, супротан је Конвенцији о правима особа са инвалидитетом и Закону о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Конвенција Уједињених нација и анти- дискриминацијских закон инвалидност посматрају као интеракцију између особа са различитим врстама оштећења и баријера са којима се оне суочавају у друштву, које их спречавају да равноправно остварују своја права.

24. Став 5 члана 38 Правилника брише се.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е:

Водич за примену правила приступачности Програма за развој Уједињених нација из 2008. године даје преглед максималног нагиба рампи у националним стандардима различитих земаља и стандардима Уједињених нација и тај нагиб свуда износи 5 %, односно 1:20 (Водич за примену правила приступачности, стр.7). Водич изричито апострофира сваки нагиб од максимално 1: 10 као нагиб где се корисник колица не може кретати без помоћи другог лица а нагиб који одступа од поменутих међународно прихваћених стандарда представља ризик и опасан је по корисника инвалидских колица (Водич за примену правила приступачности, стр.7). И сам Правилник чланом 7 предвиђа нагиб од 5%, односно 1: 20, као стандард нагиба рампе па је неприхватљиво прописивање могућег двоструко стрмијег нагиба за закошене ивичњаке. Нагиб од 10 % опасан је по корисника инвалидских колица и отвара могућност за несрећне случајеве, излаже грађане Србије са инвалидитетом и све друге учеснике у саобраћају непотребним ризицима који могу имати и фаталне последице, довести до тешких повреда. Одговорна држава једноставно не сме својим прописима стварати могућност за настајање ситуација ризика!

25. Став 1 члана 39 Правилника брише се и замењује новим ставом 1 који гласи „На раскрсницама у насељеним местима пешачки прелаз мора имати звучни семафор и тактилне стазе вођења за слепе и слабовиде особе ширине 40 цм с ужљебљењима управно на саобраћајницу“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:

Овај Правилник уређује услове за несметано кретање особа са инвалидитетом и особа са смањеном покретљивошћу на свим јавним површинама и заснива се на начелима универзалног дизајна. У друштву равноправних грађана све јавне површине морају бити безбедне за све и доступне свим категоријама особа са инвалидитетом. Апострофирање „посебних“ раскрсница има дискриминаторски призвук. Стандарди морају бити исти за све објекте и све јавне површине.

26. У одељку 3 Правилника, „Прелазне и завршне одредбе“, пре члана 41 додаје се нови члан 40 бис који гласи: „Приликом подношења одговарајуће пројектне документације за објекте на које се примењују технички стандарди приступачности из овог Правилника, пројектант је дужан да достави посебан прилог са графичким и текстуалним приказом примењених решења за примену техничких стандарда приступачности у складу са Законом“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:

Досадашња пракса у области изградње показала је на жалост да се значајан број објеката изгради без поштовања стандарда приступачности, иако је већ изменама важећег Закона о изградњи и планирању од 2006. године изричито прописана обавеза поштовања стандарда приступачности. Важећи Закон о планирању и изградњи чланом 5 изричито предвиђа обавезу омогућавања несметаног приступа, кретања, боравка и рада у објектима високоградње јавне и пословне намене и стамбеним и стамбено-пословним зградама са 10 и више станова особама са инвалидитетом, деци и старим особама. Управо на основу тих одредби усвојен је и овај Правилник. Због тога је неопходно изричито потврдити обавезу одговорних пројектаната да достављају уредну документацију као доказ поштовања стандарда приступачности. Само на тај начин може се осигурати ефикасна примена техничких стандарда приступачности у пракси. Усвајањем предложеног амандмана сам текст Правилника биће конзистентнији и разрађенији а на тај начин ће Србија доследно спроводити одредбе Закона о планирању и изградњи, као и Конвенције о правима особа са инвалидитетом, посебно члана 9 о приступачности. Народна скупштина Републике Србије, подсећамо, ратификовала је ову Конвенцију и Опциони протокол уз њу у мају 2009. године и дужна је да ове године Комитету Уједињених нација за права особа са инвалидитетом достави извештај о спровођењу Конвенције у Србији. Приликом разматрања извештаја, Комитет посебну пажњу посвећује спровођењу одредби о приступачности и државама странама уговорницама упућује конкретне препоруке, инсистирајући на ефикасном надзору над применом националних техничких стандарда приступачности.